

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Název projektu	Šablony v SZŠ Příbram
Registrační číslo	CZ.1.07/1.5.003/34.0933
Název materiálu	<i>Nástin české literatury 19. století</i> VY_32_INOVACE_CJ.1.8 Karel Havlíček Borovský – Tyrolské elegie
Vyučovací předmět	Český jazyk a literatura
Tematický okruh	Česká literatura 19. století – počátky realismu
Autor	Mgr. Alena Šimůnková
Škola	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113
Datum vyhotovení	únor 2014
Datum a místo ověření	13.2.2014 - obor Zdravotnické lyceum, třída 4.ZL
Anotace	Materiál je určen prioritně pro žáky 2. ročníků středních škol při probírání tematického celku Počátky českého realismu . Jde o přiblížení díla K.H.Borovského. Je určen k procvičování učiva – práci s literárním textem a předpokládá základní znalost života a díla K.H. Borovského a dobového kontextu. Žáci si procvičí teorii literatury, ale i lexikologii. Pracovní list lze použít též ve 4. ročníku v rámci opakování učiva a procvičování práce s textem.
Metodický pokyn	Aktivita – pracovní list - přímá práce žáků – cca na 25 min. Lze doplnit k výkladu , případně využít k opakování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRACOVNÍ LIST

Karel Havlíček Borovský – Tyrolské elegie

VÝCHOZÍ TEXT 1:

II

(...)

Bach mi píše jako doktor
že mi nesvědčí
v Čechách zdraví, že prej potřebuju
změnu povětří.

Že on tedy schválně pro mne
kočár sem poslal,
abych se hned na státní outraty
na cestu vydal.

Že je v Čechách tuze dušno,
horké výpary,
mnoho smradu po té oktrojírce,
holé nezdraví!

A žandarmům že nařídil,
ať mě hodně nutí,
kdybych nechtěl ze skromnosti přijmout
jeho nabídnutí.
(...)

OTÁZKY A ÚKOLY K TEXTU:

- 1) Vyhledejte v textu **nepisovné** výrazy, **dysfemismus**, slovo **knižní**.
- 2) Vyhledejte např. na internetu, co znamenala tzv. **oktrojírka** a proč má tak negativní kontext.
- 3) Zjistěte také, kdo byl Bach.
- 4) Vysvětlete na textu, jak chápete význam pojmu **ironie**.
- 5) Ke které události ze života autora se tento text vztahuje?

VÝCHOZÍ TEXT 2:

VII

(...)

Nesmím ale zapomenout
Budějovice,
Tam Dederu koupil mělnického
čtyři lahvice.

Čili se v něm vlastenecké
hnuly myšlenky?
Čili doufal, že to pro mne bude
Lethe na Čechy?

Mělnické jsem dávno dopil,
piju vlašské zas;
ale zdá se, že je v obou stejný
nepokojný kvas.-

OTÁZKY A ÚKOLY K TEXTU:

- 1) Vyhledejte v textu **elipsu**.
- 2) Co znamená **Lethe**?
- 3) V jakém významu je použito slovo : **čili** ?
- 4) Co symbolizuje **nepokojný kvas** ?

ŘEŠENÍ:

TEXT 1:

- 1) **Nespisovné výrazy – *prej, outraty, dysfemismus - smrad*, slovo *knižní – tuze***
- 2) **Dubnová ústava**, v oficiálním znění **Ústavní listina rakouského císařství** je první ústava v moderním smyslu, která byla přijata na území rakouské monarchie. Z hlediska českého státního práva byla negativní, protože byla svým pojetím centralistická. Českým zemím přiznávala pouze autonomii v jinak unitárním státě. České země tak byly redukovány na pouhé provincie. Ústavu udělil („*oktrojoval*“) 25. dubna 1848 (odtud neoficiální název) ve Vídni císař Ferdinand I.
- 3) **Alexandr Bach** - byl rakouský konzervativní politik, ministr spravedlnosti (1848–1849) a ministr vnitra (státní ministr) (1849–1859). Jeho působení na počátku vlády Františka Josefa I. je spojeno se (znovu)zavedením a institucionalizací centralizace moci. Jelikož Bach patřil k hlavním architektům nového systému, byl po něm v českých zemích pojmenován jakožto Bachův absolutismus.
- 4) **Ironie** – zesměšnění, kritický tón – Bach má starost o Karla Havlíčka – myšleno ironicky, chtěl se ho zbavit, proto byl Havlíček deportován do Brixenu.
- 5) Deportace do Brixenu

TEXT 2:

- 1) **Elipsa** – mělnické, vlašské – myšleno víno
- 2) **Léthé** – antická řeka zapomnění, kterou podle mytologie musel přeplout každý zemřelý
- 3) Bud' / nebo
- 4) Touha po změně – určitá energie

Použité zdroje:

KOSTKOVÁ, Markéta. *Čítanka 2 (k Literatuře – přehledu SŠ učiva)*. Dotisk 1. Vydání. Třebíč: Petra Velanová, 2006. 207 s. ISBN 80-902571-9-4

Pokud není uvedeno jinak, jsou použité objekty vlastní originální tvorbou autorky.

